El barri que volem: accions i pràctiques de canvi urbà

Clara Arbiol i Gonzalez, Universitat de València

Des de fa un temps estic interessada en la ciutat com a espai de conflicte i també de creació. En aquest interès per la ciutat he anat aproximant-me des de diferents planols: des d'un plànol més teòric des de l'estudi de les aportacions que la sociologia i l'antropologia urbana fan a l'experiència de viure en la ciutat he anat movent-me cap a un altre on em fixe en aquesta experiència de viure en la ciutat per poder pensar, junt amb altres, en noves formes de relació amb la ciutat i entre les dones i homes que l'habitem. Mostra d'aquest interès és el text que vaig escriure en aquesta mateixa publicació l'any 2010, en aquell moment sota el títol "Buscar la relació educativa a la ciutat: una proposta de moviment" mostrava com havia iniciat el moviment del que parle, un moviment que és de qui mira i de com mira, un desplaçament que ha suposat una transformació important en el meu treball de recerca. Prenc aquest text com a punt de partida, per això hi haurà algunes ressonàncies. El prenc com a punt de partida perquè em serveix per situar-me en el territori de l'experiència. És això el que m'interessa: com l'experiència viva ens pot ajudar a pensar la ciutat com un espai de relació i també com un espai de creació política i és això el que intente mostrar en aquest text. Em fixe en l'experiència viva d'alguns barris de la ciutat de València que actuen com a laboratori de pràctiques polítiques i ciutadanes. Un laboratori en el seu sentit formatiu com un espai on assajar formes possibles de viure en comú. I el que intente mostrar també en el text és una relació amb la teoria que m'ajuda a veure, perquè aquest és el sentit de la teoria: les paraules que ens ajuden a veure tal i com he après de Luisa Muraro. Paraules que m'ajuden a pensar allò que vivim en aquesta experiència de creació. En aquest cas les paraules que m'ajuden a veure són diverses però fonamentalment hi ha el pensament de Hannah Arendt al voltant del que significa l'acció i el pensament d'Antonia de Vita al voltant del que significa la Creació Social, aquestes dues filòsofes em regalen les claus que em permeten mirar l'experiència dels barris sense esgotar-la, sense intents de classificar ni categoritzar, sinó ajudant a veure. Totes les experiències que aniré nomenant al llarg del text són de barris de la ciutat de València però no dedicaré espai a contar què ha passat als barris, la literatura en aquest sentit és abundant i interessant [1]. Per poder donar espai a les experiències i amb la voluntat que aquest siga un text en conversa i per crèixer només donaré algunes pistes que em serveixen per a

pensar, convide a qui llegeix a visitar-les i explorar-les.

1. La contraciutat capitalista: mecanismes de negació i conflicte.

L'anti o contraciutat –presentada freqüentment com a no-ciutat- és en el moment actual, el que veiem desenvolupar-se com a centralització sense centralitat, renuncia a la diversificació funcional i humana, grans processos d'especialització, producció de centres històrics dels que la història ha estat expulsada (…) Totes aquestes dinàmiques –trivialització, terciarització, tematització- aboquen en una dissolució d'allò urbà en una mera urbanització, interpretada com a sotmetiment sense condicions als imperatius de determinades ideologies urbanístiques. Açò que s'oposa a la ciutat és encara a les morfologies residencials segregades i repetitives que veiem estendre´s en les perifèries metropolitanes, o els atractors aïllats consagrats a la pràctica desconflictivitzadora del consum i de l'oci, que funcionen com a colosals màquines de simplificar i sosegar l'agitació que és consubstancia a qualssevol definición d'allò urbà.

(Manuel Delgado, 2007: 60)

La ciutat és un espai de conflicte, el capitalisme desplega diferents mecanismes que modifiquen la ciutat i l'experiència que d'ella es té. Vaig utilizar la classificació de Josep Maria Montaner (2006) per articular els mecanismes a través dels quals el capitalisme exerceix un procés de negació de la relació a la ciutat, aquests tres mecanismes de negació per part del capitalisme continuen encara avui presents i es fan ben palesos a la ciutat de València.

El capitalisme modifica l'espai de la ciutat a través d'un exercici de separació en primer lloc, un procés de segmentació funcional que localitza activitats i identifica zones de la ciutat tematitzant-les. Així hi ha concentració de l'oci i el consum, concentració de la informació i la seua gestió, concentració de l'acumulació de capital. La ciutat esdevé un mosaic en què es juxtaposen segments funcionals entre els quals l'intercanvi i la comunicació cada cop és més difícil. L'especialització funcional modifica la quotidianitat de les habitants i els habitants de les ciutats. El que s'edevé amb aquesta segmentació funcional és un procés de localització també de la misèria i la pobresa. A València hem assistit a processos de tematització de determinades zones que sota la promesa de revitalització han vist com el mercat

immobiliari s'apoderava dels barris amb l'expulsió dels seus habitants. Els voltants del complex de la Ciutat de les Arts i les Ciències en són un exemple o el procés d'especulació que va fer de l'horta de la Partida del Pouet de Campanar una zona de vivendes d'alt cost. I és que una altra de les conseqüències de la segmentació funcional a les ciutats és la criminalització de l'altre, l'altre, l'altra esdevé un altre estrany. Un altre fora de lloc. Perquè la homogeneïtat funcional marca socialment l'espai reclamant una tranquil·litat feta del que és igual. L'altre esdevé estranger.

En segon lloc, el capitalisme nega a través de l'oblit. En el cas de la ciutat de València l'ànsia per aconseguir una marca de ciutat és un exemple de com es va deixant de banda allò que conforma la vivència de la ciutat -plural, diversa, conflictiva- per crear una imatge única buida de tota memòria popular. Així la imatge de la ciutat de València ha deixat de ser l'horta que la envoltava per esdevenir la marca del darrer macroevent que es celebra. La recerca de la imatge per a la ciutat amaga el progressiu pas cap a la ciutat imatge: una ciutat d'aparador que ansia per ser contemplada des de fora, mentre va buidant el dins. L'arquitectura té un paper important en la construcció de la ciutat, també però en la destrucció de la memòria de la ciutat, així en les ciutats europees contemporànies hi ha cada cop més una arquitectura que lluny d'arrelar amb el que és es situa per sobre, com surant. Una arquitectura desarrelada que alhora desarrela. Una arquitectura de l'un masculí singular que ignora la vida i la pràctica humana de l'espai que ocupa. Una arquitectura, per cert, que representa un cost elevat a la ciutat, com hem vist a la ciutat de València. La progressiva destrucció de patrimoni a la ciutat és també una mostra d'aquest procés de desfeta i amnèsia urbana. Barris, carrers, que es deixen caure o s'enderroquen: Ciutat Vella, La Punta, el Pouet de Campanar, El Cabanyal, el Marítim, la llista de barris que han patit l'efecte devastador de la construcció de la València competitiva és llarga. També la destrucció, en la ciutat de València de l'horta periurbana que li donava identitat. El que es destrueix amb la destrucció de l'horta com el que es destrueix amb la destrucció de barris no és només una pèrdua de patrimoni agrícola o urbanístic, és la destrucció de formes de vida, tradicions, quotidianitats, sentits, històries personals i familiars.

Els carrers de la ciutat són un indicador de les memòries i també de l'oblit: així fer un cop d'ull als noms dels carrers de la ciutat, als monuments o les places ens mostra les presències i absències d'una ciutat que homenatja o condemna al silenci. La ciutat, tanmateix, és un espai de diversitat de memòries i sentits. I en els intents per conformar un nosaltres homogeni, en que subsumir aquesta diversitat

no es pot sinó trobar el conflicte amb aquelles ciutats que no es deixen atrapar en una única. Perquè valències hi ha moltes, recreades en diferents experiències. Per això de vegades, algú canvia els noms dels carrer: renomenant, donant presència a les dones o als col·lectius que no tenen espai en els nomenclàtors urbans.

El tercer mecanisme de negació és la expulsió, amb la ciutat imatge, la ciutat de la simulació creix també la ciutat incòmoda: aquella que concentra la misèria, aquella que es mostra conflictiva o que reacciona a les agressions, aquells barris que responen, els col·lectius que denuncien els mecanismes depredadors o les habitants que històricament han poblat els barris de la ciutat amenaçats per l'especulació. Els mecanismes de gentrificació (David Harvey, 2000; Mongin, 2006) comporta el desallotjament, l'expulsió de les habitants i els habitants que poblen un barri i que veuen com aquest és sotmés a un procés de remodelació que puja el cost del sòl al que no poden fer front, junt amb el desmantellament dels serveis i recursos dels barris viure-hi es torna difícil, quan no impossible, per algunes famílies que han d'abandonar. El desallotjament va acompanyat de violència exercida de diferents maneres: presència policial als barris: com relataven les veïnes de la Punta, assetjament constant per part dels interessos immobiliaris: com relataven els veïns del Pouet de Campanar. Una altra forma d'exercir violència és sotmetre a un barri a un procés de degradació sistemàtica: així ha estat al barri del Cabanyal on el procés d'abandonament, de desatenció es troba amb el desig del veïnat de mantenir un barri digne. Així es van construint zones de la ciutat en què es concentra la pobresa i la misèria desplaçada, aquests són espais en què l'exclusió esdevé tret d'identitat. Front a l'expulsió, la ciutadania ha generat resposta, així la creació d'una plataforma que dedica la seua acció a aturar els desnonaments ha posat en qüestió els procediments d'assetjament a què sotmetien a les habitants les entitats bancàries i les forces de seguretat. La forma d'actuar de la plataforma és la convocatòria de dones i homes a la vivenda que està a punt de ser desnonada, així s'impedeix que es faça efectiva. Han aturat un gran nombre de desnonaments i han rebut el suport de diferents col·lectius.

La ciutat també expulsa quan esdevé espectacle. La ciutat de València ha estat seu de diferents macroevents que han suposat una despesa irreparable per a la ciutat, una ciutat que es dedica a l'exterior desatenent a qui l'habita, tornant-se hostil per a les seues ciutadanes i ciutadans. En els darrers anys hem assistit a una acceleració de l'esdeveniment: Visita del Papa a l'any 2006, Encuentro Mundial de las Familias en el mateix any, La celebració de la Copa América, el circuit de Fórmula 1… esdeveniments per als que la ciutat s'avoca: es dediquen una part

ingent dels recursos públics a aquestes celebracions que en poc reverteixen a la ciutat; es tanquen vies de circulació per configurar circuits preparats que connecten els principals punts turístics, es tanquen al pas de ciutadanes i ciutadans carrers, parts de barris de la ciutat:

Las intervenciones públicas y privadas en la ciudad turística suelen centrarse en los aspectos más superficiales, remodelando las zonas de centralidad e interés y dejando en el olvido el resto del territorio.

(Carolina del Olmo, 2004:71)

A València s'ha creat la "Ruta del Malbaratament" com un gest de denúncia cap a tota aquesta despesa fàtua. És una ruta organitzada pels diferents espais on la despesa pública s'ha destinat a altres interessos que no eren els d'atendre les necessitats socials: escoles en barracons, centres de salut sense acabar... i els grans monuments creats sota aquesta lògica del macroevent.

A més però hi ha una relació entre macroevents i repressió a les ciutats que habitem, quan una ciutat es prepara per acollir un esdeveniment que presumiblement atreurà turistes, mitjans de comunicació, ha de cuidar que les presències incòmodes no espatllen l'espectacle. Així són conegudes les ràtzies repressives que acompanyen esdeveniments com els jocs olímpics; tenim un exemple ben a prop amb Barcelona 92 (Carolina del Olmo, 2004). En els mesos i dies anteriors a les celebracions es produeixen detencions de captaires, prostitutes, persones que viuen al carrer, col·lectius que protesten, les invitacions de la policia a trere pancartes i banderoles dels balcons que puguen comprometre aquest fals consens que justifique la despesa energètica, de recursos que suposa la ciutat espectacle.

Malgrat tot, com deia el poeta Miquel Martí i Pol, hi ha una remor que resisteix, aquesta remor està en els moviments que s'han anat creant com a resposta a aquests mecanismes de negació. Un moviment fet de col·lectius i plataformes que han situat la reivindicació de la ciutat en el terreny de la política. I també aquest moviment està als barris que responent als mecanismes de negació de la ciutat amb un gest d'afirmació que entranya la recreació dels barris a través d'accions i pràctiques. Moviment que mostra l'espai de la ciutat com a *pura potencialidad, posibilidad abierta de juntar, que existe sólo y en tanto alguien lo organice a partir*

de sus prácticas, que se genera como resultado de acciones específicas.(Manuel Delgado, 2004:9)

2. El barri que volem és el barri que desitgem: l'acció com a creació de ciutat.

El hecho de que el hombre sea capaz de acción significa que cabe esperar de él lo inesperado, que es capaz de realizar lo que es infinitamente improbable.

(Hannah Arendt, 2005:207)

Diu Hannah Arendt que és a través de l'acció que es presenta el subjecte, la resposta a qui és el subjecte és l'acció de que aquest és capaç. Una resposta d'altra banda que sempre és nova, que sempre toca allò inaudit. Aquest és el poder revelador de l'acció: el de mostrar qui és qui la sosté. Voldria pensar l'acció als barris i ciutats de la mà de les paraules de Hannah Arendt, en aquest desig de trobar les paraules que m'ajuden a veure. Així és a través de l'acció que diferents col·lectius i agrupacions –algunes més formals i duradores i altres espontànies- es mostren i es presenten en el terreny d'allò comú. I alhora, i aquí em sembla que radica quelcom important de l'acció, és a través d'ella que es va conformant el que les convoca. El que mostren les experiències dels barris és aquesta performativitat de l'acció que mostra el desig de barri, de ciutat que la sosté i la crea. I la crea en un sentit sempre nou. Aquesta capacitat de novetat de cada criatura humana de la que parla Hannah Arendt (2005) és també la possibilitat que l'acció col·lectiva té de crear una experiència nova de ciutat.

Un dels exemples que vull portar al text és el del barri de Benimaclet, un antic poble independent convertit en barri i situat al nordoest de la ciutat de València. Ha estat un barri d'horta que ara recupera de la mà de les veïnes i els veïns aquesta tradició. És un barri que creix cada curs amb l'arribada d'estudiants universitàries de les comarques del País Valencià per la seua proximitat a les universitats públiques de la ciutat. És un barri històricament reivindicatiu. Va crear al 2010 la plataforma Benimaclet Viu que agrupa diferents col·lectius del barri, associacions, entitats, escoles d'Infantil i Primària i centres de Secundària; veïnes i veïns en un teixit de relacions assambleari i participatiu. L'acció de Benimaclet Viu és una acció col·lectiva però en aquest col·lectiu el nosaltres no és un nosaltres fagocitador sinó que es mostra la diversitat i de vegades la divergència present en la trobada. Des

de l'inici, aquesta xarxa de relacions s'ha mostrat en les seues creacions. Creacions que podríem anomenar, jugant amb el llenguatge creaccions perquè tenen aquesta vessant d'invenció i alhora de camp d'experiència en què es va revelant el subjecte que la sosté.

Una de les primeres activitats que donaren a conèixer aquesta plataforma va ser la creació de la Universitat Lliure de Benimaclet [2], aquesta no és una invenció nova, hi ha altres universitats lliures en altres barris i espais arreu del món. Però del que es tracta és de recrear des de l'experiència dels barris: allà resideix la novetat, en la possibilitat de crear des de si. Des del que hi ha al barri com a saber que es posa en joc i des del que les dones i homes formulen com a pregunta. La presentació de la Universitat Lliure va ser un moment bonic d'intercanvi, així veïnes i veïns van dir d'una manera espontània què podien aportar: coneixements de llengües, coneixements de mecànica, literatura, educació popular, drets laborals; tot sense esperar res a canvi. El format de la Universitat lliure també és divers: hi ha cicles de conferències on es busca algú que ajude a pensar al voltant d'una problemàtica determinada, en aquest context s'ha treballat al voltant de l'alimentació, al voltant del consum, al voltant del territori. Darrerament s'ha treballat al voltant de les reformes penals, la reforma de l'avortament, els Centres d'Internament d'Estrangers. D'altra banda, hi ha els tallers on l'intercanvi i el regal de saber és més palès; els tallers de teatre de l'oprimit, d'economia crítica i el d'ensenyament de valencià per al que un gran nombre d'estudiants de filologia catalana participa de forma voluntària. I és que aquesta és una qüestió clau en el format d'universitat lliure: l'intercanvi lliure de sabers i coneixement. La possibilitat d'obrir un espai de formació on el contingut té a veure amb els problemes i interessos que es viuen entre el barri, on poder aprendre amb altres i d'altres sense contrapartida. Una altra creació de Benimaclet Viu és la festa Estellès en què s'ocupen els carrers del barri per llegir poesia però a més és un espai on es troben persones molt diferents: infants, grans, dones, homes… un espai fet de presències diferents que es troben en reconeixement. Benimaclet ha estat un dels primers barris de la ciutat a recuperar l'horta: ocupant un terreny d'una entitat bancària per crear horts urbans que gestionen les veïnes i veïns [3]. La creació dels horts té una força simbòlica important: són horts que naixen a la ciutat que ha anat devorant l'horta, com fer nàixer la vida on abans hi havia mort, però a més el fet que els terrenys on ara estan els horts foren d'una entitat bancària encara dóna més simbolisme a l'acció. Tenen els horts aquest poder de resignificar l'espai urbà. Però a més al voltant dels horts ha crescut una xarxa comunitària de treball i de relació que alimenta el veïnatge.

Hi ha altres exemples de creacions a altres barris: la resignificació dels espais dels solars a ciutat vella on s'han creat espais de trobada i activitats culturals com el Solar Corona [4] a Ciutat Vella. També al barri del Cabanyal hi ha experiències en aquest sentit, totes amb un caràcter reivindicatiu i creatiu.

L'acció és sempre començament, diu Hannah Arendt que això és el que significa acció: prendre la iniciativa, iniciar alguna cosa. És sempre quelcom nou: *en la propia naturaleza del comienzo radica que se inicie algo nuevo que no puede esperarse de cualquier cosa que haya ocurrido antes*(2005:207). Aquesta novetat però sempre va acompanyada de la mediació necessària per entrar al món, així cal fer un pont amb allò que hi ha abans. Així el que hi ha a Benimaclet Viu, però també a altres barris és la recuperació i revitalització de xarxes que existien i sostenien el barri. I aquestes xarxes són les associacions veïnals que es reinventen i també les xarxes de veïnatge que es fan visibles. Que es reconeixen. Perquè per començar alguna cosa nova cal fer un exercici de reconeixement de què és allò que ens dóna sentit, no per reproduir-lo ni repetir-lo sinó per poder reconèixer els orígens. També perquè aquesta novetat puga nàixer. Perquè tot inici és saber-se en relació.

Antonia de Vita (2012) ha desenvolupat la hipòtesi teòrica de la creació social, la qual defineix com

aquella disposición teórica que encuentra una traducción concreta y práctica, en la cual los sujetos consiguen ser autores de saberes y de competencias en un movimiento inspirado en el reconocimiento de los sujetos más que en la apropiación capitalista de los conocimientos(20).

La dimensió creativa dels contextos apareix doncs en aquesta capacitat de disposar el que és per fer-ho fructificar. La creació com deiem no està en la invenció d'alguna cosa desarrelada i sense origen, sinó en la capacitat de moure i organitzar els recursos amb què vivim per crear alguna cosa que no existia abans. Parteixen d'allò que hi ha per anar més enllà.

L'acció necessita del relat: *Acción y discurso están tan estrechamente relacionados debido a que el acto primordial y específicamente humano debe contener al mismo tiempo la respuesta a la pregunta planteada a todo recién llegado: <<¿Quién eres tu?>>.*(2005:208). És en el relat que es va creant aquesta resposta, és en la recerca del discurs, de la paraula que diga l'experiència que es va fent aquesta. Per

això contar-se és tant important en aquestes iniciatives, buscar la manera de fer-ho. El relat però necessita de les paraules que siguen fidels, perquè per tal de preservar la novetat, l'inici que tota acció reclama, aquesta no pot ser llegida des d'un altre lloc que no siga la mateixa experiència. Perquè és un inici sempre nou, l'acció necessita de la recerca de la seua mesura, una recerca que es pot fer a través del relat sabent que aquest sempre és un relat inacabat. Però un relat necessari, deiem, no només perquè l'acció tinga paraula per dir-se sinó perquè a més es puga dir a algú, a altres. Un relat que ha de tenir l'efecte de fer nàixer noves experiències.

3. El barri que volem és el barri que s'estima: pràctiques de relació per al canvi

La ciutat es va obrir davant dels nostres ulls amb la fascinació d'un descobriment: algunes de nosaltres que l'havíem menyspreada, que havíem tingut el desig de fugir o que havíem sentit vergonya per la seua degradació, finalment ens adonàvem de la seua bellesa, de la mateixa manera que havíem comprés la bellesa de la relació amb la mare.

(Di Salvo, Anna. 2004:33)

Hi ha dues creacions que em semblen interessants de portar aquí, són dues creacions que mostren l'estima i la dignitat amb que les veïnes i els veïns viuen els barris. Són dues celebracions en què els barris conviden a visitar. Una és *Cabanyal Portes Obertes* [5] en què el barri del Cabanyal esdevé un espai obert on es mostren creacions culturals, el que és interessant d'aquesta proposta és que significa una invitació a la ciutat a visitar el barri i fer-ho entrant a les cases que tenen les portes obertes per mostrar la vida d'un barri que continua digne. L'altra és a Benimaclet i també és una celebració: *Benimaclet T'estime* [6], una mostra de tot el que de viu, alegre i combatiu –com les paraules del poeta Estellés- té. Benimaclet t'estime és una declaració d'amor pel barri, que es mostra des de les diferents creacions que al llarg de l'any tenen lloc, aplegant música, tallers, danses, exposicions però també reivindicacions i denúncies.

Així, el barri que volem és també el barri que estimem. El barri del que veïnes i veïns tenen cura, en què s'impliquen des del desig d'un barri millor. I el que creen veïnes i veïns convocades per aquest desig són pràctiques de canvi. Resseguir

l'experiència dels barris, fixar-nos en les creacions, mirar l'acció que hi té lloc ens permet anar trobant pràctiques vives de canvi urbà. Diu María Milagros Rivera (2011) que en la pràctica es troben experiència, invenció i consciència. L'experiència és també l'experiència passada, l'experiència que com deien ens pot ajudar a il·luminar, a iniciar noves experiències. L'experiència que necessita per a que puga fer aquest passatge formatiu, del discurs, del relat, del contar-se. Necessita ser posada en paraula, contada per poder anar més enllà. Entenc que la invenció és el que hi ha sempre en l'acció. Una invenció que no naix del no res, sinó que està alimentada per l'experiència i el saber que podem obtenir d'ella. Una invenció però que sempre és sostinguda per algú, en aquest cas per algunes i alguns que tenen el desig de crear i acompanyar. Per això en l'acció sempre hi ha novetat, perquè la novetat està en la possibilitat de recrear des de si. I alhora sempre hi ha origen: aquesta experiència que alimenta i sosté. Entenc la consciència com la capacitat d'estar atentes al present, ser capaç de fer-se càrrec del que s'esdevé.

El que prove de fer mirant aquestes experiències com a laboratoris de creació és poder identificar les pràctiques que sostenen el canvi que estan recreant veïnes i veïns. Però identificar les pràctiques no amb la voluntat de definir-les, hi ha quelcom en aquestes pràctiques que no es deixa atrapar. Tanmateix és important fer un exercici de reconeixement i intentar trobar les paraules per posar-les al món encara que siga de forma incompleta. Potser aquesta forma incompleta té a veure amb la necessitat d'encarnar les pràctiques per donar-los sentit.

Hi ha en totes aquestes experiències una pràctica de la presència. De la presència dels cossos en relació. Un ser-hi presents fent-se càrrec del que s'esdevé. La presència tindria a veure amb aquesta capacitat de ser-hi de veritat. Formant part del que és. I alhora deixar ser, tal i com diu Chiara Zamboni (2009) gaudir de la presència té a veure amb deixar ser i deixar-nos ser. Amb una capacitat de posar-nos en relació que possibilite que ens passe alguna cosa. La pràctica de la presència als barris té aquesta doble vessant: d'una banda hi ha una part més activa en què es fa quelcom, es participa del que es posa en joc i d'altra banda hi ha una part més passiva que té a veure amb aquest deixar-se dir. I aquesta segona vessant que té a veure amb una disposició a la relació és la que ens costa més de sostenir. La presència és una pràctica perquè cal fer un treball amb una mateixa, amb un mateix per poder ser-hi present: he de disposar alguna cosa en mi per poder estar allà rebent i deixant ser. També perquè per poder participar cal fer alguna cosa, cal prendre la iniciativa.

Hi ha també una pràctica de l'intercanvi, un intercanvi lliure i sense demandes que sosté moltes de les creacions. Quan no s'espera contrapartida el que es dóna és un regal, així l'intercanvi té aquest component amorós de qui regala. I l'amor és amor per la relació que es crea en aquest intercanvi. També amor per allò que es regala, així que els sabers, les habilitats o els coneixements que les veïnes i veïns tene esdevenen valuosos perquè poden regalar-se i compartir-se amb altres. Són valuosos també per fer barri. Una de les qüestions importants que Alessandra de Perini indica com a claus en el veïnatge és justament l'intercanvi de sabers i experiències entre els habitats de la ciutat sense separacions de competències (2004:32).

Hi ha una pràctica de la cura, que s'estén als carrers del barri però també a les altres i els altres que els habiten amb mi. Una cura que es manifesta en aquest desig de veure un barri net, un barri saludable. I també en preocupar-se per l'altra i l'altre amb qui vivim. A Benimaclet, des de la plataforma Benimaclet Viu es va engegar una campanya que anomenaren "Ruta Segura" implicant els comerços del barri en la cura de les criatures, els comerços que participen tene un adhesiu indicador que formen part d'aquesta "ruta segura" de manera que si una xiqueta o un xiquet necessita alguna cosa -atenció, pipí, aigua, ajuda- pot anar a demanar-la allà. Hi ha en aquesta pràctica de la cura la llavor de la pràctica del veïnatge en què em faig responsable junt amb altres del barri i també assumisc una responsabilitat amb l'altre, amb l'altra. Aquest és un canvi important respecte del rol en què la ciutat capitalista ens col·loca amb els altres i les altres. L'altre, sota aquesta pràctica del veïnatge, deixar de ser un estrany per a mi i esdevé algú, subjecte de relació. Algú amb qui tinc alguna cosa a veure, alguna cosa a fer.

Una de les notes assenyalables de les relacions que jo podia percebre entre les participants de Benimaclet Viu era una pràctica de l'escolta i el diàleg, allà diferents veus tenien lloc. I tenien escolta i resó. Això no vol dir que no hi hagués conflicte, justament perquè hi ha una escolta de veritat i perquè hi ha diàleg el conflicte pot aparèixer, com també la divergència i la discrepància. Però és que formen part de la relació, sinó seria una dinàmica plana sense més. Alessandra de Perini (ídem) indica que l'escolta dels desitjos i les necessitats profundes de les dones i homes que habiten la ciutat esdevé clau per aquesta relació de veïnatge, per tal de cuidar la ciutat.

I finalment, hi ha una altra pràctica que vull assenyalar com a important en aquest art del veïnatge que està canviant els barris i la ciutat, és la pràctica de la resposta. La resposta –i no reacció- que aquest desig de vida digna, saludable i bonica als

barris fa envers la negació capitalista de la ciutat. Una resposta que té múltiples formes creatives. Que no es limita a la denúncia sinó que crea contextos d'experiència on viure una altra vida, on poder recrear i experimentar què significa la relació, què significa l'escolta, què significa la presència i la cura. Contextos d'experiència on fer-se responsables de les nostres vides amb altres. Les creacions que he anat anunciant són experiències de resposta. I són experiències de resposta i no de reacció perquè han requerit un temps de gestació, perquè han nascut del fer-se càrrec del que s'esdevé i de l'escolta del desig profund:

Entre la pregunta y la respuesta debe existir, de mediar, un vacío, una detención de la mente, una cierta suspensión del tiempo. Por varias razones, mas ante todo por ésta que ahora señalamos: que el corazón debe asistir, en todos los sentidos de la palabra, al acto de responder a algo. Porque responder es responder ante algo, presentarse ante algo. Y sin la asistencia del corazón la persona nunca está del todo presente.

(Zambrano, María. 2011:150)

Aquestes experiències ens mostren un espai on es troben presències diverses, perquè hi ha diversitat d'activitats front a la separació; ens mostren com el record i la memòria, la resignificació poden guanyar terreny a l'oblit i ens mostren la solidaritat front als intents d'expulsió. Respondre és respondre davant la ciutat i el barri, i fer-ho amb l'assistència del cor, posant-hi tot el ser en l'acte d'ésser present. Són els barris que es fan i recreen amb l'assistència del cor el que estan canviant la ciutat.

Referències

Arbiol Gonzalez, Clara (2010) "Buscar la relació educativa a la ciutat: una proposta de moviment" a *Rizoma Freiriano.* Núm 7

ARENDT, Hannah (2005) *La condición humana*. Barcelona. Paidós

DE PERINI, Alessandra (2004) "Veïnes" a BUTTARELLI, Annarosa; MURARO, Luisa i RAMPELLO, Liliana *Dues mil una dones que canvien l'Itàlia.* Xàtiva. Edicions del Crec

i Denes editorial. Pàgines 27 a 32.

De Vita, Antonia. (2012) *La creación social. Relaciones y contextos para educar*. Barcelona. Laertes.

DEL OLMO, Carolina (2004) “Poco pan y mucho circo: el papel de los “macroeventos” en la ciudad capitalista” a *Archipiélago* núm 62. Pàgines 69-80

DELGADO, Manuel (2007) *Sociedades movedizas. Pasos hacia una antropologia de las calles.* Barcelona. Anagrama

DI SALVO, Ana (2004) “Una ciutat feliç” a BUTTARELLI, Annarosa; MURARO, Luisa i RAMPELLO, Liliana *Dues mil una dones que canvien l’Itàlia.* Xàtiva. Edicions del Crec i Denes editorial. Pàgines 33 a 36.

HARVEY, David. (2000) *Espacios de esperanza.* Madrid. Akal

MONGIN, Olivier (2006) *La condición urbana. La ciudad a la hora de la mundialización.* Buenos Aires. Paidós.

MONTANER, Josep M. (2006) “Vulnerabilidades urbanas: separar, olvidar, deshabitar” a NOGUÉ, Joan i ROMERO, Joan (Eds) *Las otras geografías.* València. Tirant lo Blanch pàgines 353-367

Rivera Garretas, María Milagros (2011) “Ella es demasiado libre. La revolución del tiempo y del amor” a *Duoda Estudis de la diferencia sexual*. Núm 41. Pàgines 46-64

Zamboni, Chiara (2009) *Pensare in presenza. Conversazioni, luoghi, improvvisazioni.* Napoli. Liguori Editore.

Zambrano, María (2011) *Notas de un método.* Madrid. Tecnos

Notes

[1] En aquest sentit hi ha un gran nombre de treballs des de la sociologia, l’arquitectura, la política que s’han anat desenvolupant. Els treballs d’Ernest García i Emèrit Bono, dels tallers d’arquitectura que coordina Fernando Gaja, els textos literaris que Carme Miquel ha escrit que parlen del que ha passat a València i al País

Valencià, també els materials Viure l'Horta, una proposta didàctica… tot són exemples de treball al voltant dels processos de degradació, especulació i destrucció que han patit molts barris de la ciutat. Però hi ha també el relat que s'ha fet des dels mateixos barris i els moviments que es van anar creant: així per exemple Salvem el Cabanyal (www.cabanyal.com) la Plataforma per Russafa (www.russafa.org) o la plataforma Per l'Horta (www.perlhorta.org) han anat creant el seu relat, amb un estudi rigorós i acurat de les situacions que han anat vivint. Aquest relat que els mateixos moviments creen des de si és encara més interessant per poder comprendre què passa a la ciutat de València.

[2] La informació és accessible a través d'un bloc creat per la universitat: http://ullbenimaclet.wordpress.com/

[3] http://www.huertosurbanosbenimaclet.com/

[4] http://solarcorona.wordpress.com/

[5] http://www.cabanyal.com/nou/portes-obertes/

[6] http://trobada2010.blogspot.com.es/p/benimaclet-testime.html